

Teknologirådet

REFERAT FRA MØTE I TEKNOLOGIRÅDET

Tid: 7. juni 2013 kl 10.00-15.00

Sted: Teknologirådets lokaler, Prinsens gt 18, Oslo

Tilstede:

Siri Hatlen, Andy Booth, Ragnar Fjelland, Randi Haakenaasen, Reid Hole, Håkon Wium Lie, Cecilie Mauritzen, Christine Meisingset, Silvija Seres og Bent Sofus Tranøy.

Forfall:

Shazhad Rana, Cathrine Holst, Ola Dale.

Fra sekretariatet møtte Tore Tennøe, Jon Fixdal, Robindra Prabhu, Åke Refsdal Moe, Hilde Lovett og Marianne Barland.

Forslag til referat:

Vedtaksaker

V-sak 07.13 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkalling ble godkjent. Direktøren ønsket en kort drøfting av en fersk forespørsel fra den finske Riksdagen om at Teknologirådet tar over EPTA-presidentskapet for 2014. Dette ble lagt til som en D-sak på dagsorden.

V-sak 08.13 Godkjenning av referat

Referat fra møte 19. april 2013 manglet orienteringssaken om regnskapsprosedyrer. Dette punktet var sendt ut i forkant av møtet og vil bli tatt inn i referatet. Med denne endringen ble referatet godkjent.

V-sak 09.13 Teknologirådets strategi

Rådsmedlemmene hadde før møtet fått tilsendt et strateginotat på to sider. Notatet var revidert av sekretariatet på bakgrunn av diskusjonene på rådets møte i april i år. Tore Tennøe orienterte om de endringer som var gjort siden forrige møte.

Rådet drøftet det nye utkastet. Det ble påpekt av flere at visjonen kunne være noe mer ambisiøs og det kom flere forslag til dette. Felles for flere av forslagene var at de pekte på at visjonen bør fremheve teknologien i samfunnets tjeneste, og at den bør være fremtidsrettet. Det bør også fremkomme tydelig at det er Teknologirådets visjon.

Rådet drøftet videre de tre målsetningene i strategiutkastet. Tore Tennøe orienterte om logikken bak målene, og hvordan de relaterer seg til Teknologirådets mandat. Rådet synes i hovedsak at målene var gode, men det er viktig at man kan vurdere om målene er oppnådd.

Rådet mente de tre satsingsområdene var godt beskrevet, og hadde kun mindre endringsforslag.

Sekretariatet fikk i oppgave å komme tilbake med forslag til 2-3 nye visjoner basert på innspillene fra rådet, samt med opplegg for å evaluere måloppnåelse.

Drøftingssaker

D-sak 09.13 Teknologirådets samarbeid og eksterne finansiering i lys av DESSI-prosjektet
Åke Refsdal Moe orienterte om arbeidet i EU-prosjektet DESSI (Decision Support on Security Investment). Prosjektet ferdigstilles i juni 2013, to og et halvt år etter oppstarten i januar 2011.

DESSIs formål har vært å utvikle en metode for å treffe robuste beslutninger om sikkerhetsinvesteringer. Utgangspunktet er at viktige samfunnsmessige forhold ofte belyses for lite i slike beslutningsprosesser. Dette kan føre til uheldige konsekvenser for investeringens effektivitet, så vel for som for samfunnet som helhet. ‘

DESSI-konsortiet har derfor utviklet en strukturert metode for som gjør det mulig å involvere flere stemmer, flere perspektiver og flere alternative løsninger i beslutningsprosessen. DESSI-metoden støttes av et utviklet web-verktøy for å fasilitere og dokumentere prosessen.

Refsdal Moe vurderte prosjektet som vellykket, både for konsortiet generelt og for Teknologirådet spesielt. Konsortiet har levert på tiden og evnet å skape et effektivt verktøy med bred interesse fra relevante målgrupper.

Teknologirådet har fungert som en sentral premissleverandør i arbeidet. I arbeidet med DESSI har Teknologirådet ledet 2 store arbeidspakker, hhv. Prosedyreutvikling og scenariedesign (WP3) og Kommunikasjon (WP5). Vi har høstet synergieffekter ved at problemstillinger vi jobber med i Norge (f. eks droner og beredskap) også har blitt sentrale for DESSI-konsortiet. Prosjektet avsluttes med en internasjonal konferanse i København (juni 2013). Tema vil være ubemannede systemer for søk- og redning i Arktis. Teknologirådets prosjektleder (Åke) vil være en av hovedinnleiderne.

Teknologirådet har i alt disponert 23 månedersverk i prosjektet. DESSI er finansiert gjennom EUs syende rammeprogram (FP7 – Security). Teknologirådets andel av totalbudsjettet på € 1.9 M Euro er ca. € 300.000. Konsortiet har bestått av 5 europeiske partnere:

- OeAW-ITA (Österreichische Akademie der Wissenschaften) (AUT)
- SWFB (Verein für sozialwissenschaftliche Beratung und Forschung EV) (GER)
- Fonden Teknologirådet (DK)
- PRIO (NO)
- Teknologirådet (NO)

D-sak 10.13 Teknologirådets helseprosjekter – hva har vi gjort og hvor er vi nå
Tore Tennøe orienterte først om hvordan regjeringen det siste året har adoptert mange av Teknologirådets forslag til fornyelse av helse- og omsorgspolitikken.

Omsorgsteknologi var et nærmest ukjent begrep da Teknologirådet presenterte rapporten «Fremtidens eldreomsorg» på Stortinget i 2009. Gjennom et hundretalls påfølgende presentasjoner og medieoppslag har «omsorg» og «teknologi» blitt knyttet sammen.

Trygghetspakken var kjernepunktet i Teknologirådets anbefalinger. Tanken er at alle eldre skal få tilbud om omsorgsteknologiske løsninger tilpasset den enkeltes behov med tanke på å bo trygt hjemme så lenge som mulig. I den ferske stortingsmeldingen «Morgendagens omsorg» har regjeringen varslet at den vil gi utviklingen av trygghetspakker høy prioritet. Bærum kommune har etter modell fra Teknologirådets allerede utviklet en slik trygghetspakke for hjemmebasert omsorg. Teknologirådets rapport om omsorgsteknologi har også vært en inspirasjonskilde for Omsorgslabben ved Høgskulen i Bergen og satsingen i Stavanger-regionen.

En offentlig helseportal med muligheter for selvbetjening og e-dialog ble foreslått av Teknologirådet våren 2010. Helse- og omsorgsministeren lanserte portalen www.helsenorge.no sommeren 2011.

Elektronisk tilgang til egen pasientjournal var tema for et eget innspill fra Teknologirådet til Stortinget i oktober 2010. Der argumenterte vi for at dette kan gi pasienten større innsyn og kontroll over egen helse, og gjøre livet som syk enklere. Regjeringen har fulgt opp i Meld. St. 9 (2012–2013) Én innbygger – én journal .

Pasientenes behov for kvalitetsinformasjon på nett var det siste temaet i vårt prosjekt «Pasient 2.0». Teknologirådets anbefalinger om mer åpenhet førte til fornyet debatt om kvalitet i helsetjenesten våren 2011. Også dette punktet har nå blitt tatt opp «En innbygger – en.

Mobil helse er tema for Teknologirådets neste helseprosjekt. Eksempler er EKG i form av et deksel til iPhone, ottoskop som festes til smarttelefonens kamera eller bruk av mobilens kamera og prosessor til å analysere mistenkelige føflekker og hvordan de utvikler seg.

I årene som kommer, vil stadig flere i et aldrende Norge måtte leve med kroniske lidelser. Frivillige, pårørende og ikke minst pasienten selv må ta aktivt del i diagnose og oppfølging. Her passer utviklingen av mobil helseteknologi perfekt for et land som ligger i verdenstoppen i bruk smartmobiler og nettbrett. Dette kan spare pasienter for reise- og ventetid, gi sikrere diagnoser og behandling og redusere trykket på legekantor og sykehus.

Utviklingen av mobile helsetjenester har en viktig implikasjon: Informasjonsstrømmen vil snu. Det vil være pasienten selv som gjør undersøkelser og genererer helseinformasjon.

Viktige spørsmål for det nye prosjektet ble kort drøftet av rådet: Kan fastlegekontoret eller spesialisthelsetjenesten ta imot løpende opplysninger fra pasienten? Når trenger egentlig pasienten å oppsøke lege «in real life», og hvordan kan helseinstitusjoner kommunisere løpende med pasientene? Kan helse-apps føre til at flere føler seg syke? Vil det bli for mange falske positive? Hva med forsikringsinteresser og personvern hensyn?

Sekretariatet vil følge opp med etablering av en egen ekspertgruppe i løpet av høsten 2013.

D-sak 11.13 Helse- og omsorgssektoren og ny teknologi
Departementsråd Bjørn Inge Larsen i Helse- og omsorgsdepartementet innledet om departementets syn på forskning og bruk av ny teknologi inne helse- og omsorgssektoren.

Han understreket at teknologi er svært viktig for å tilby gode tjenester og at medisinsk behandling er stadig mer teknologiavhengig. Teknologien bidrar til kvalitet, kapasitet og effektivitet i behandlingen. Samtidig er medisinsk teknologi svært dyrt. Til forskjell fra andre teknologiområder (som forbruker-elektronikk) er ny teknologi innen helse-området ofte dyrere enn den teknologien som erstattes. Som eksempel nevnte Larsen at en ny kreftmedisin typisk kan koste 1 milliard kroner i bruk i Norge.

Larsen sa videre at Norge er et for lite land til å kunne drive omfattende forskning på medisinsk teknologi. Slik forskning er svært ressurskrevende. Når norske helsemyndigheter søker ny kunnskap leter de derfor normalt i utlandet.

Larsen fremhevet visjonen om «Én innbygger – én journal» som viktig. Det er en ambisjon at helsepersonell skal ha enkel og sikker tilgang til pasient- og brukeropplysninger, og innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester. Det er imidlertid svært krevende å realisere. Det er igangsatt et arbeid med gjennomgang av gjeldende regelverk, og for å utrede alternative løsninger; teknisk, organisatorisk, økonomisk.

Larsen oppfordret Teknologirådet til å fortsette å være en bidragsyter til diskusjonen av helsepolitiske spørsmål, og følge med på utviklingen innen områder der beslutninger allerede er tatt (f.eks. bruk av omsorgsteknologi som springsteknologi for folk med demens).

D-sak 12.13 EPTA-presidentskapet for 2014

Mange europeiske land har i dag organer som i likhet med Teknologirådet skal bidra med uavhengige innspill om viktige teknologispørsmål til parlamentet. Teknologirådet har nylig blitt forespurt om vi kan påta oss presidentskapet for den europeiske sammenslutningen av disse organene – European Parliamentary Technology Assessment network (EPTA) – for 2014. Formelt sett fattes vedtaket om neste presidentskap på EPTAs rådsmøte i Finland 23. september.

EPTA består av 13 ordinære og 4 assosierte medlemmer fra ulike europeiske land og regioner med eget parlament, samt EU, Europarådet og den amerikanske kongressens GAO.

Presidentskapet for EPTA innebærer ansvar for fellesprosjekter, opptak av nye medlemmer, ledermøtet på våren, samt EPTAs konferanse og rådsmøte, som arrangeres om høsten. EPTA-konferansene foregår normalt i vertslandets parlament. Utgiftene vil hovedsakelig være knyttet til bevertning av møtedeltakere og personalressurser.

Teknologirådet har fått tildelt presidentskapet en gang tidligere, i 2006, og hadde da et utmerket samarbeid med Stortingets administrasjon og presidentskap om gjennomføringen av konferansen.

EPTA-konferansen og rådsmøtet vil vare halvannen dag i oktober 2014. Konferansespråket er engelsk. Presidentskapet bestemmer tema for konferansen, og Teknologirådet vil ønske å gjøre dette til noe som er spesielt relevant for Norge. I 2014 kan dette for eksempel være knyttet til temaer fra grunnlovsjubileet (teknologi og demokrati). I 2006 var energipolitikk tema.

Rådet stilte seg positiv til at Teknologirådet tar EPTA-presidentskapet for 2014. Det ble påpekt at sekretariatet allerede har erfaring med å administrere presidentskapet og at dette er

en unik sjansje til å profilere Teknologirådet og teknologivurdering i Norge og på Stortinget, samt å markere 200-årsjubileet for grunnloven. Sekretariatet ble gitt i oppdrag å kontakte Stortinget for mulig samarbeid, og Forskningsrådet for mulig støtte til arrangement.

Orienteringssaker

O-sak 04.13 Møte med NHD og Forskningsrådet

Siri Hatlen og Tore Tennøe orienterte om kontaktmøte med Nærings- og handelsdepartementet og Forskningsrådet. Innledningsvis ble rammene for departementets styringsdialog klargjort. Teknologirådet er et uavhengig organ, og ikke et forvaltningsorgan under departementet. Det er dermed ikke en typisk styringsdialog.

Teknologirådet redegjorde for pågående og planlagte aktiviteter og virksomhet, samt oppfølging av evalueringen av Teknologirådet, herunder bl.a. synlighet i offentligheten, samarbeidsprosjekter, lekfolksperspektivet og eksterne midler. Sekretariatet hadde laget en skjematisk oversikt som følger som vedlegg til dette referatet.

O-sak 05.13 Pågående prosjekter og formidling

Tore Tennøe orienterte om pågående prosjekter basert på utsendte statusrapporter.

Spesiell oppmerksomhet ble denne gangen viet justiskomiteens innstilling om terrorberedskap, som blant annet sier følgende: «Komiteen mener at Teknologirådet i komiteens høring 22. april 2013 presenterte mange interessante tiltak og ideer om hvordan potensialet i IKT bedre kan utnyttes for å skape et mer slagkraftig politi. Komiteen er enig med Teknologirådet i at den teknologiske utviklingen og digitaliseringen av samfunnet har endret premissene for beredskapsarbeidet, og bør endre politiets metoder og organisering framover. Komiteen ser med interesse på Teknologirådets pågående prosjekt «Sikkerhet og åpenhet etter 22. juli», der det gjøres analyse av det nye mulighetsrommet som digitalisering, smartmobiler og dataanalyser nå gir for politiets arbeid. Komiteen mener dette framskaffer kunnskap som vil kunne være nyttig i Politidirektoratets arbeid med en helhetlig IKT-strategi.»

Teknologirådet har vært aktiv i å løfte frem debatten om sivil bruk av droner, blant annet ved kronikk i VG, debatt i Dagsnytt 18, samt i intervjuer på nrk.no og Computerworld. Prosjektet om mobil helse har i perioden avstedkommet et førstesideoppslag i Dagbladet og intervju med direktøren på TV2.